

Vasárnap

Rákóczi Anna:

<http://www.sme.sk/clanok.asp?cl=5015170>

„Nem mindegy, hogyan számolnak bennünket“

Külföldön élő magyarként könnyen abba a hibába esik az anyanyelvéhez meg kulturájához ragaszkodó ember, hogy szinte csak az övéivel keresi a kapcsolatot, és együtt olyan zárt, emlékekből álló világot teremtenek, amelynek alig van köze az őket körülvevő valósághoz

Hogy a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége mégsem nosztalgiaklub, hanem nagyon is élő, a többségi nemzettel élénk viszonyt ápoló tömörülés, az nagymértékben az idén második alkalommal megválasztott elnökének, Rákóczi Annának az érdeme. Anna huszonkilenc évvel ezelőtt első házassága révén került egy ostravai cseh családba. „Sokáig tudomásom sem volt arról, hogy Ostravában létezik valamiféle magyar szerveződés, hiszen a férjemmel kizárólag

cseh közegben mozogtunk. Akkor beszéltem anyanyelvemen, amikor hazamentünk látogatóba a szüleimhez Nyitracsehibe, egyébként maradtak a könyvek és az emlékeim. Fiatalabb koromban természetesnek vettem, hogy aki más országba kerül, annak részben le kell mondania anyanyelvéről. De minél hosszabb ideje éltem itt, annál jobban éreztem, hogy valami hiányzik. Akkor már kerestem a lehetőségeket, hogy honfitársakkal találkozom, minden magyar vonatkozású rendezvényre elmentem. 1998 januárjában is így szereztem tudomást arról, hogy Ostravában 1992 óta működik alapszervezete a CSMMSZ-nek. Emlékszem, amikor először mentem el a városi könyvtár épületében tartott klubtalálkozóra, már a liftben megéreztem a káposztás tészta illatát. Édesanyám is gyakran készített ilyet. Rögtön tudtam, hogy itthon vagyok, és vissza fogok járni. A kedd délután azóta is a miénk: beszélgetünk, nótázunk, mindenki hoz egy kis kóstolót. Sokunk számára ez a pár óra az, amikor leginkább önmaga lehet, mert ennyi év után rá kellett jönnöm, hogy bár a csehek elfogadják az itt élő magyarokat, de csak úgy, mint egy színfoltot, amelyet akkor kell észrevenni, ha közelebről megnézik. Egyébként az a jó, ha teljesen beolvad.”

Értékes hagyományok

A csehek magyarok iránti jóindulata nagyrészt annak köszönhető, hogy a két nemzetnek nincsenek egymással szemben tisztázatlan történelmi traumái. Nem mellékes az sem, hogy Csehországban nincs számottevő magyar kisebbség, amely politikai tényező volna, a többség nyugodtan lehet nagyvonalú; de ez az ott élők szerint egyáltalán nem jelenti azt, hogy megértő is.

„Mentalitásban, kultúrában sokkal közelebb állnak hozzánk a szlovákok. A csehek egész mások. Büszkéek a kulturájukra, rendkívül ragaszkodnak hozzá, és ez egyfajta magabiztossággal párosul; olykor azzal a meggyőződéssel is, hogy másokról tudomást sem kell venni. A cseh nemzetiségi politika kimerül a romakérdésben, a többi nemzetiség – velünk együtt – figyelmük perifériáján van, ezt tudomásul kell vennünk. Ilyen közegben elég nehéz úgy megmutatkozni, hogy ne csak a jópofa magyarokat lássák bennünk, akiknél ingyenpogácsa meg -bor van, hanem a történelmünket, irodalmunkat, hagyományainkat olyan értéként fogadják el, amely őket is gazdagítja. Nem tudni, mennyire pontosak a legutóbbi népszámlálási adatok, mert nem kellett bevallani a nemzetiséget. 1991-ben még ötezerrel többen – húszezren – voltunk, mint 2001-ben. Most a kormány nemzetiségi tanácsának tagjaként azt szeretném elérni, hogy a 2011-es népszámláláskor tüntessék fel az íveken a magyar nemzetiséget is, vagy legalább tegyék kötelezővé bevallását. Tisztában vagyok vele: nekik ahhoz fűződik érdekük, hogy minél több legyen a cseh nemzetiségű állampolgár, de azzal próbálok érvelni, hogy ez páratlan lehetőség a nemzetiségi hovatartozásra vonatkozó adatok begyűjtésére. Utána a helyi önkormányzatokban is alakulhatnának kisebbségi tanácsok. Egyelőre viszont, amíg nem kötelező, addig maguk a magyarok sem tartják fontosnak beírni, noha senkit semmilyen hátrány nem ér.”

Keddi klubdélutánok

http://www.vasarnap.com/clanok_tlac.asp?cl=5015170

21.10.2009

Rákóczi Anna 1998 októbere óta vezeti a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetségének ostravai alapszervezetét, és 2006 óta az országos szervezet elnöke. Sajátságos, hogy a tagok szórványban élnek, különböző időben, eltérő okok miatt kerültek mostani hazájukba, és sokáig nem is tudtak egymásról.

„A szocializmusban senki sem tartotta számon a csehországi magyarokat. Az akkori hatalomnak nem lett volna inyére egy olyan adat, amely arról árulkodik, hány személyt telepítettek ide 1945-ben, s mennyien jöttek az ötvenes években munka után. A magyar nemzetiség szempontjából legnépesebb Morva-sziléziai megyére és ezen belül a mintegy ezerfős ostravai kisebbségre inkább az utóbbi a jellemző: többnyire munkásemberekből áll, akik a nagy ipari üzemekben meg bányákban találtak állást. Talán nem véletlenül ez az egyik legaktívabb, legösszetartóbb alapszervezetünk, hiszen az értelmiség inkább a szakmai jellegű társulásokat keresi. 2007 óta működik a Csehországi Magyar Orvosok és Gyógyszerészek Társulata, a Görgey Artúr Társaság a magyar tudósok csehországi kapcsolatait kutatja, de ezekben a tudományos, szakmai kérdéseken van a hangsúly. Nekünk viszont rendkívül sokféle igényt kell kielégítenünk, mivel tagjaink között vannak nyugdíjasok és fiatalok, a történelem és a magyar vonatkozású aktualitások iránt érdeklődők, olyanok, akik emlékezni szeretnek, és olyanok is, akik a jövőnkre gondolnak. Jelenleg Ostravában 170 nyilvántartott tagunk van, ebből minden kedden negyvenen-ötvenen találkozunk a klubban. Érdekes, hogy már alig akad közöttünk, akinek a házastársa is magyar volna. De nagyon sok a cseh szimpatizánsunk, és tudatosan törekszünk is arra, hogy nyitottak legyünk feléjük.”

Megmaradni, de nem bezárkózni

Anna és a többi ottani magyar számára még egy tapasztalatot hozott a csehországi élet. Azt, hogy olyan közegben, ahol annak semmi értelmét és gyakorlati hasznát nem látják, szinte lehetetlen megtanítani a gyerekeket magyarul. Emiatt csak az egyének emlékezetében él a nyelv, mégis az évek múlásával egyre fontosabb kapaszkodót jelent számukra.

„Országszerte hat alapszervezetünk működik: Prágában, Ostravában, Brünnben, Pilzenben, Teplicében és Olmützben. Ezekben a városokban évente tartunk magyar kulturális napokat, amelyekre magyar vendégművészeket hívunk meg – általában zenés előadásokkal, hogy a cseh közönséget is becsalogassuk. Rendkívül jó az együttműködésünk a prágai meg a brünni magyar egyetemistákkal, valamint a prágai magyar óvodások hagyományörző csoportjával, az Iglicével. A prágai magyar bálon kívül hagyományosan Katalin-bált tartunk Brünnben, Ostravában és Teplicében, gulyásfőzéseket, zenés délutánokat, magyarországi kirándulásokat is szervezünk. Tevékenységünk komolyabb részéhez tartoznak a történelmi előadások, irodalmi estek és az Esterházy Jánosról való mírovi megemlékezés. Az én szervezetbeli karrierem is Mírovban kezdődött, akkor figyeltek fel rám, amikor az 1998-as ünnepségen elmondtam Radnóti Miklós Töredék című versét. Ezt a megemlékezést 1998 óta az ostravai alapszervezet rendezzi. Főleg nekünk, magyaroknak fontos, de van üzenetértéke a csehek számára is, akik korántsem viszonyulnak Esterházyhoz olyan elutasítóan, mint a szlovák közvélemény. 2007 júniusában, Esterházy halálának ötvenedik évfordulójára az akkori cseh külügyminiszter, Karel Schwarzenberg is küldött koszorút. Ez komoly jelzés volt számunkra. Azt jelentette, hogy elfogadnak bennünket, és tiszteletben tartják, hogy a történelmi eseményeket meg egyes szereplőiket esetleg másként látjuk, mint ők. Én ezt tartom a baráti együttélés alapjának: ragaszkodni saját értékeinkhez, de nem elvitatni a máséit, hanem arra törekedni, hogy megismerjük egymást. Szövetségünknek is ez a feladata: olyan intézmény kell, hogy legyen, amely megőrzi, de nem zár el bennünket. Épp ellenkezőleg, szíves szóval, vonzó programokkal, jó példával mutatja meg, kik és milyenek vagyunk mi, magyarok.

Kiemelés

„Én ezt tartom a baráti együttélés alapjának: ragaszkodni a saját értékeinkhez, és nem elvitatni a máséit”

Vrabec Mária

[9.9.2009]